

• IŠ LPS SEIMO POSĖDŽIO •

Tauta vėl pakilo laisvės žygiui! Jeigu prieš 10 metų, prieš metus, 1988m. vasarį, Nepriklausomybė mums atrodė utopija, tolima žvaigždė, šiandien jau ne vien svajonė, o realus siekis.

Nematydamas perspektyvų, žmogus parterktas neveiklumui ir susitaikymui. Todėl šiandien reikia kalbėti tiesiai: Lietuvos nepriklausomybei atgauti mes turime sąlygas.

1989.II.15-16 dienomis Kaune vykęs LPS iškilmingas posėdis priėmė Deklaraciją Tautai ir pasauliui...

1989.II.16. Vienybės aikštėje prie Karo muziejaus mes prisiekėme:

„Mes, Sąjūdžio seimo deputatai, Lietuvos Nepriklausomybės dieną atėję prie laisvės paminklo, sakome: Tebūnie Lietuva tokia, kokios nori Jos žmonės. Mūsų tikslas - laisva Lietuva. Mūsų likimas - Lietuva.“

Tepadeda mums Dievas ir viso pasaulio geros valios žmonės.“

Atidengiant laisvės paminklą, kalbėjo Lietuvos kardinolas Sladkovičius. Jis pasakė: „Džiugu, kad mes šiandien švenčiame Nepriklausomybės šventę. Deja mes ją švenčiame ne kaip turimą, o kaip norimą, kaip trokštamą, kaip laukiamą, kaip mūsų pačių pastangomis siekiamą. Nepriklausomybė istorijos žingsniais keliauja mūsų krašto link. Ne užtenka mums vadintis Lietuviais ir būti kitos tautos dalim. Norim būti nepriklausoma, savarankiška tauta. Kaimies ateinam ir įsijungiam į kitas pasaulio šeimas, mus vadina kitais vardais, mūsų nevadina Lietuva, mus vadina vardu, kuris mums svetimas, nemielas, nesavas, ir mes norime, kad vėl mūsų vardas išliktų toks, koks buvo seniau, kurį dažnai skanduojuote: „Lietuva“!“

Seimo posėdyje buvo išsakytos įvairios nuomonės apie tolesnius kelius, siekiant Lietuvos nepriklausomybės. Ekonomistas prof. Antanavičius pažymėjo, kad TSRS yra gilioje ekonominėje krizėje, kad tą pripažįsta ir žymūs Tarybų Sąjungos ekonomistai. Daugelio kalbėjusių pagrindinė mintis buvo ta, kad maža vilčių Lietuvai tapti suverenia

TSRS sudėtyje, o kaip pažymėjo teisingas K. Motieka, juridiniu požiūriu, tai - kasuistinis absurdas! Yra realus Lietuvos nepriklausomybės kelias, tai - atsisiskyrimas nuo TSRS. Detaliai tą klausimą iškėlė prof. Alfredas Smailys. Beje, tuo klausimu yra straipsnis „Kauno Aidas“ (20) numeryje. Pateikiu kai kurias šio straipsnio citatas: „Jeigu 1939m. Lietuvos inkorporavimą į TSRS sudėtyje buvo galima motyvuoti pavojumi, kurį sudarė fašistinė Vokietija, TSRS saugumui, tai dabartiniu metu, susikūrus Vokietijos Demokratinėi respublikai, apie tokį pavojų kalbėti netenka.“ 2) Iš kitos pusės Lietuvos sienas su RTFSR, Lenkija, Baltarusija, Latvija sudaro socialistinės sandraugos respublikos. Nedidelis Baltijos ruoželis taip pat nesudaro pavojaus Tarybų Sąjungai, be to Baltijos jūroje padėti patikimai kontroliuoja tarybines ginkluoties pajėgas...“

3) Sukūrus suverenią Lietuvos valstybę, atpultų kaltinimai, kad mes esame TSRS išlaikytiniai ir automatiškai išsprendę ekonomines savivaldos, respublikos valiutos, gynybinių pajėgų ir kitos valstybinės funkcijos. Tuo pačiu visam pasauliui parodyta, kad TSRS pradėtas peritvarikymo sąjūdis yra tikrai demokratiškas ir realizuoja tikrovėje TSRS Konstitucijos deklaruojamas respublikų apsisprendimo teises, laisvą tautų apsisprendimą.

Atsisiskyrimas būtų galimas referendumo keliu, o jam nepavykus, kaip kalbėjo kitas pranešėjas, lieka trys keliai:

- 1). Konstitucija
  - 2). Ekonominis savarankiškumas
  - 3). Įstatymų remontavimas ir pan.
- Buvo paminėta, kad Lietuvos Komunistų partija prisidėjo prarandant nepriklausomybę, todėl dabar turi padaryti viską, ją atgauti. Tik taip ji galės užtikrinti savo padėtį nepriklausomoj Lietuvoj. Istorija parodė, kad buvimas TSRS atnešė nesuskaičiuojamų nelaimių, ir keista, kad atsiranda jos gynėjų.

Atgavus Henriklausomą, liau-
ris, jos išriktas demokratiniiais
pagrindais Seimam nustatyti val-
stybės formą. Santvarka negali būti
primetama.

Todėl tebūnie Lietuva tokia, ko-
lios noris jos žmonės. Mūsų tiks-
las - laisva Lietuva. Mūsų likimas -
Lietuva.

A. Stančikas

PROTAS AR JĖGA?

Vasario 17d. įvykas Baisogalos
eksperimentinio ūkio visuotinis
ataskaitinis susirinkimas. Kaip į-
prasta, į konkrečius žmonių klau-
simus nieko iš esmės nebuvo atsa-
koma, o vis žadama apstvarstyti. Į su-
sirinkimą atvyko kandidato į TSRS
liaudies deputatus J. Kubilius pa-
tikėtinis, Universiteto docentas
H. Jasiūnas. Savo kalboje jis trum-
pai supažindino su J. Kubiliumi, pa-
pasakojo apie jo siekius ir rinkim-
inę platformą. Atsakomąjį žodį ta-
rė B. Žemkauskas, Ministrų Tarybos
pirmininko V. Sakalausko patikėti-
nis. Štai keletas jo mintių.

Rektorius biografijoje pirmiau-
sia užkliuvo tas faktas, kad J. Ku-
bilius moka keletą užsienio kalbų.
Taip, Maskvoje jų neprisireiks, bet
suverenioje Lietuvoje be jų neiš-
siversi. J. omu, kokia kalba bendrau-
ja drg. V. Sakalauskas su svečiais
iš užsienio, kurių atėityje, plečian-
tis ekonomijoms ryšiams, į Lietu-
vą atvyks vis daugiau? Kokiom kalbom
jis skaito specialiąją literatūrą,
norėdamas neatsilikti nuo kitų ša-
lių pasiekimų ekonomikos valdymo
srityje? Jeigu rengiamės be Maskvos
tvarkyti savo kraštą, reikės švie-
sių galvų, įkertačių ne tik inter-
nacionalinę kalbą, bet ir tas, kurios
tiesiai atvėrtų langą į pasaulį.

Buvo pabrėžta, kad gerbiamam lek-
toriui jau 67 metai, kad mums reikia
jauo, energingo žmogaus, kuris, jei
prisireiks, ir kumščiu (!) galėtų apgin-
ti respublikos idėjas Maskvoje.

Nuo kada protas, intelektas, mokė-
jimas argumentuotai įtikinti opo-
nentus tapo našta? Pasirodo, užtenka
gero kumščio, kad įveiktum visus po-
litinius priešininkus. Tenka apgai-
lestauti, kad niekas respublikoje ne-
susiprotėjo išskirti kandidatais Lie-
tuvos bokso rinktinės sunkiasvo-
rių. Matyt, niekam neatėjo mantis,
kad išsikovojo savą valdžią revo-
liucijos frontuose, dabar tvime

kumščiais įrodinėti, kad ji - sava.

Kadangi g. Ležinkelio pervažos klau-
simas Baisogaloje iki šiol neišs -
pręstas, bus kreiptasi į drg. V. Saka-
lauską - jis padės. Baisogalos ligoninė
apvėrktinoje būklėje? - kreipsimės
į drg. V. Sakalauską.

Kyla klausimas, kodėl drg. Sakalaus-
kas, būdamas Ministrų Tarybos pirmi-
ninku ir matydamas bei suvokdamas
mūsų rajono bėdas, dabar negali pa-
dėti ir pradės galėti tada, kai mes
jį išrinksimė deputatu. Ar čia ne se-
na dainelė: aš - tau, tu - man? Iš kur jis
ims tas visas pažadėtas gėrybes?
Nejaugi iš tikro žada kumščiais iš-
kovoti Maskvoje ir mums atiduoti?!

V. Butvilas

KAS ĮVYKO LKP CK PLENUME

"Pareikalauti", "uždaryti", "už-
teks", "atimti", "neleisti", "uždraus-
ti"! Kaip jūs manote, kieno ir kada
pasakyti šie karingi žodžiai? Atmin-
tyje tuoj iškyla niūrūs ūsotojo
kalniečio su pypke laikai. Bet, pa-
sirodo, praėjus 36 metams po Stali-
no mirties, taip kalbėjo praėjusia-
mo plenumo AT sekretorius J. Gurec-
kas. Deja jis ten nebuvo vienišas.

"Šiandien mūsų bendradarbiavi-
mui iškilo pavojus (turima mintyje
Sąjūdis). Tas pavojus iškilo dar
lapkričio mėnesį, po liūdnai pagar-
sėjusių procedūrinių manipuliacijų
AT sesijoje. Peržvelkime, kai kurias
plenumo išsakytas mintis.

"Emė skelbti idėjas, prieštaraujan-
čias partijos kursui". Demokratinė-
je visuomėne tai visiškai natū-
ralus reiškinys. Kodėl kursas tu-
ri būti vienintelis?

"Reikalauja nedelsiant peržiū-
rėti LKP statusą". To reikalauja
patys komunistai. Su tuo kategoriš-
kai nesutinkama, LKP liks TSKP su-
dėtyje. Taigi, ne tik LKP, bet ir vi-
sa Lietuva bus valdoma iš Krem-
liaus. Laisvės turėsime tiek, kiek
suteiks Maskva.

"Atgailaujame, nežinodami, už ką
ir kam". Keista, bet kai kam atrodo,
kad nėra už ką atgailauti. Galbūt
manoma, kad nebėra prieš ką. Ogi prieš
tautą "draugai".

"Nepribažįstama, kad Lietuva 1940m.
buvo okupuota. Bet šis žodis tiks-
liausiai atskleidžia tų įvykių es-

ne. Juk egzistuoja galų gale objektyvi istorinė realybė, nepriklausanti nuo vieno ar kito funkcionieriaus nuomonės. Blogiausia, kai tokia nuomonė ima pretenduoti į neklaidingumą.

Primetama, kad visi tarybiniai kariai vadinami žudikais. Ne visi. Tie, kurie žudė žmones Rainsuose, Pravieniškėse, pokario metu. Džukijos kaimuose, turi būti vadinami tikruoju vardu.

Primenama, kad V. Landsbergis-Žemkalnis 194m. sveikino Hitlerį. Pats Stalinas sveikino fašistų pergales Europoje. Stalininę Lietuvą aneksiją irgi daug kas sveikino ir dabar dar sveikina. Kai kurie artimai bendradarbiavo su Stalinu, vykdė jo nurodymus, nukreiptus prieš Lietuvos žmones.

Kalbame, kad juodinami privažinti vadovai-Kapsukas, J. Paleckis, A. Sniečkus. Bet visuomenė privalo žinoti visą tiesą, kad ir kokia karta ji būtų, apie buvusius Lietuvos vadovus. Įdomu tai, kad oponentų pareiškimai nepaneigiami faktais, o apsiribojama "šmeižto" etiketės priklįjavimu. Teigiama, kad LKP visada buvo kūrybiška. Tikrai taip, jei prisiminsime bažnyčių uždarymą, tikinčiųjų persekiojimus, praėitįsiam minklų nuvertimą, politinių bylų fabrikavimą.

Partijos ideologinis darbas suplakamas į vieną su masinėmis informacijos priemonėmis. Partija turi savo rankose daugybę leidinių, norėtų turėti visus. Tik derėtų būti kuklesniais, nepamiršti partijos narių bei visų gyventojų skaičiaus santykio.

Tenka ir TV laidai "Veidrodis", kuri toli praeiko visa, kas iki šiol matyta ekrane. Maskviečių "Vzgljad", palyginus su "Veidrodžiu", tik darželinukų krykštavimas. Taigi, TV omė vyrauti nevaldoma kūrybinė stichija. Tai jau ir kūryba turi būti valdoma?

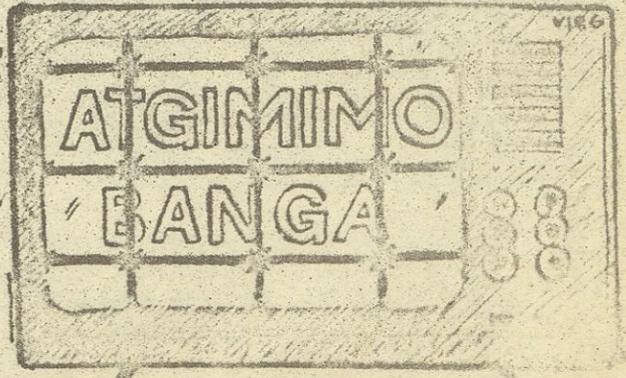
Grūmojama ne tik televizijai, spaūdai, bet ir meninei inteligentijai, Mokslų Akademijai, jaunimui, kuriam nepriklausomybė nuo TSRS gerokai imponuoja. "Dalis jaunų žmonių pasiduoda įvairiausių jaunimo grupių įtakai, atitrūksta nuo komjaunuoliškos veiklos." Sunku atitrakti nuo to, ko kaip ir nėra. O kokių grupių įtakai pasiduoda narkomanų, prostitučių, pankų?

Tai ne Sąjūdžio kaltė. O jei skautų, ateifinkų, godimainičių-tai Sąjūdžio tikslas.

Kai kas gąsdina ypatingom valdymo formom, karine padėtimi, Karakabacho likimu. Paralelė su Karabachu aiškiai ne vietoje. Ar žūsta žmonės, ar kas nors verčiamas bėgti iš Lietuvos, ar buvo užgrobtas nors viena žmonė, ar vyksta streikai? Negi ideologiniai nesutarimai gali būti pretokstas karinės padėties įvedimui? Gal bijomasi pralaimėti rinkimus (pasigirsta balsų atidėti rugsėjo mėn. numatytus rinkimus į Lietuvos AT)? Paskutiniai TSRS Konstitucijos pakeitimai teigia, kad karinė padėtis Lietuvoje gali būti įvesta tik sutikus respublikos valdžiai. Tad kas nugalės sąžinės balsas ar aklas bijančių kėdes prarasti savisaugos instinktas?

Plenume, į kurį "susiriško bendraminčiai", nugalėjo senoji gvardija, "priekabos", kaip juos apibūdino Sąjūdžio suvažiavime Ramygalos kolūkio pirmininkas V. Velikonis. Kai kurios kalbos aršia neapykanta permainoms pralenkė "Jedinstvos" mitingą. Padėtis LKP CK-pačių komunistų reikalas. Tik negerai, kad vėl bandoma uzurpuoti tiesos monopolį, užgniauzti demokratiją pačioje jos ušiomazgoje. Vasarą Lietuvoje sveči vesis TSKP Politinio biuro narys A. Jakovlevas perspėjo, kad reikia laukti įnirtingo stalinistų pasipriešinimo. Taip ir įvyko. Kai kurių vis dar įtakingų žmonių intelektualinis vystymasis sustojo ties Stalinu ir Brežnevu, grėmliuojamas ir atrajojamas tų laikų dogmos. Jiems galima priminti šiandien itin aktualias Maironio eilutes:

Kas vakarykščio sapno ieškotų,
Tam labą naktį galim užtraukt.
Svetimą rūbą kas dar nešiotų,
Tam nusibostų galo belaukt.

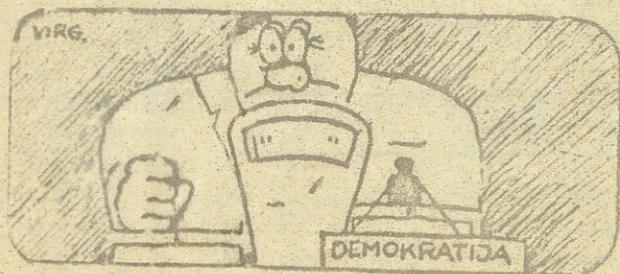

PASVERKITE DEMOKRATIJOS!

Nelyginant inoringa pr-kių stygiaus išlepianta pardavėja mūsų respublikos valdžia mums sveria demokratiją. Noriu-duosiu šimtą gramų, noriu-pusę kilogramo ar net višą, o jeigu ne-ir visai negausit. Tai priklauso nuo politinės situacijos ir svečių vizitų iš didelių miestų. Visai respublikai valdžios vyrų buvo pažadėta-kiausysis "Atgimimo bangos" ir židrésite į "Veidrodi", kiek norésite. Pažadus tesėjo vieną mėnesį. Tad ko jie verti, jeigu tokie trumpalaikiai? Kai sekanti kartą ką nors vėl žadés-nebūkim tokie patiklus kaip vaikai. Jeigu tą demokratiją sveria svečiai, nelabai gražu, kad juos idarbiname. O jeigu mūsų valdžios vyrai, tai gali tą juoda darbą atlikti ir pati darbo liaudis. Pas vers kiek kam reikės. Me muilas, ne dešra juk! Nepradés kaupti. Nedarykime deficito iš to, ko turime. Nejaugi garsiau sudainuota daina vasario-16-ąją ir vėl nepataikė į internacionalini taktą? Kaip trapu viskas politinėje padangėje, kur po regioną vaikšto žmonės, nesukūre dekokratiškos teisinės valstybės. Kaip trapu ir laikina teritorijoje, kuri neturi nei savo žemės, n i savo oro ir dėl to be persotojo pučia ir pučia atšiaurus rytų vėjai į mūsų "Veidrodžius" ir "Atgimimus". Ak, kad ir vėl neprireiktų knygnešių žodžiui nešti.

Taigi-pasverkite nors šiek tiek demokratijos Arba ne! Atiduokite visą demokratiją!

G. Bagdonienė

LPS SEIMO DEKLARACIJA

1918m. vasario 16 dienos Nepriklausomybės aktas išreiškė Lietuvos tautos siekį kurti demokratišką valstybę. Nepriklausomybės kovose apginta Lietuvos respublika buvo tarptautiniu mastu pripažinta ir tapo Tautų Sąjungos nare. Nors Vokietija ir TSRS 1939-1940m. ultimatyvia prievarta ir tarpusavio susitarimu aneksavo Lietuvos valstybę, juridinis tarptautinis Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas tebegalioja.

Lietuvių tauta niekada nesitaikstė su valstybės suvereniteto praradimu, įvairiais būdais priešinosi hitleriniam bei stalininiam genocidui ir ligi šiol priešinasi didžiavalstybinio kolonializmo apraiškoms. LPS reiškia tautos ryžtą taikiu būdu atkurti savo teises, gyventi nepriklausomai nuobet kurio diktato.

Pasikliaudamas TSRS aukščiau esiosios vadovybės skelbiamu nauju politiniu mastymu bei M. Gorbačiovo kalboje Generalinėje Asamblėjoje 1988m. gruodžio 7d. pabrėžta tautų pasirinkimo teise, Sąjūdis žengs keliu į teisinį, politinį, ekonominį ir kultūrinį Lietuvos savarankiškumą-neapsiribodamas daliniais pasiekimais. Sąjūdis tikslas kovoti prieš nuopolį ir išsigimimą, statyti naujus Lietuvos gerovės pamatus, kurti laisvo ir demokratiško tautos apsisprendimo sąlygas.

Sąjūdis pasisako už socialinį teisingumą, žmoniškumą, demokratiją, už Lietuvos tautinių mažumų kultūrinę autonomiją Lietuvos valstybėje, už jos tradicinį neutralumo statusą demilitarizuotoje Europos zonoje, už visuotinai pripažintą žmogaus ir piliečio laisves, iš kurių kyla ir bebroji Lietuvos piliečių teisė: nepriklausomai rinktis bei ugdyti savas valstybinio gyvenimo formas.

Sąjūdis kviečia vienyti visas patriotines Lietuvos visuomenės jėgas Tėvynei kelti ir ugdyti.

1989 02 16

Leidini parengė: G. Bagdonienė, K. Pakštas, V. Baukys.
Korespondenciją siųskite adresu: Radviliškis, Maironio 10
Baravykui K.

